

(0138)

La Campana de Gracia

La Conjunció

Els socialistes se separaran de la Conjunció? Aquest és el tema principal que està discutint-se al Congrés Socialista de Madrid. A l'hora que escrivim aquestes ratlles, no ha recaigut cap acord. És evident que els anticonjuncionistes són nombrosos i prestigiosos. Encara que s'acordés mantenir la Conjunció, aquesta reb un nou cop, un greu cop. Una gran part dels socialistes, especialment l'element jove, estan ja, en esperit fora de la Conjunció.

Fariem mal fet nosaltres, republicans, si condemnéssim l'actitud dels socialistes anticonjuncionistes sense escoltar les seves raons. Trobem que les de caràcter doctrinal són febles i trencadices. Però n'hi ha unes altres, les que's refereixen a la conducta de certs republicans, que ens han fet abaixar el cap. Al Congrés Socialista s'ha acusat a alguns personatges republicans de tenir una ètica tèrbola, d'ésser homes de negocis, sovint no gaire nets.

Volem dir-ho ben alt: heu's-aquí el mal, heu's-aquí el cranc que està podrint i destruint, d'uns quants anys ençà, el republicanisme espanyol. Una colla de mercaders i de ambiciosos sense escrúpols ha invadit el camp de la República. O els republicans de debò se treuran de damunt els elements corcats, o el republicanisme caurà definitivament en un descrèdit tan gros com el dels partits monàrquics.

Aquesta és la lliçó—dolorosa, però profitosa—que hem de treure dels republicans del Congrés Socialista que està celebrant-se a Madrid.

Oblids vergonyosos

CATALUNYA en 1906 va ésser una antorxa que don Nicolau Salmeró aixecà, cremant-se les mans. Va creure que, reproduint Catalunya el miracle del Piamont, ell podria tenir l'eficàcia d'en Mazini. I se'ns donà, sense; ens donà la seva ànima que Espanya va maleir pensant-se que era traidora, i ens ofrenà la sang de la seva sang, car el seu fill Pablo en sortí ferit—i això tal volta és la primera vegada que's diu—en el parany melodramàtic de la carretera d'Hostafrancs. Si les bales haguessin fet blanc, en Salmeró hauria donat la seva vida a Catalunya, essent martre d'ella, martre espiritual i tràgic, no com aquells altres que no patiren altre martiri que'l d'unes gasetilles planyívols i laudatòries.

I quan encara se sostenia a Catalunya el dogma de la nostra Santíssima Trinitat política, quan per voluntat sostinguda de les tres grans organitzacions polítiques, la tradicionalista, la regionalista i la republicana, Catalunya era una i trina, en Salmeró deixà de viure. En lo que's podria nomenar la passió i mort de don Nicolau Salmeró, ni en l'enterrament de les seves despulles, trobà unes mans pietoses i fraternaries que l'ungís sin amb dolor. Aquell sepeli d'en Salmeró, que porto en la memòria com una llaga viva, fou la primera ingratitud de Catalunya pel patrici que se'ns donà en holocauste.

Madrid tancà les finestres per a no veure passar el cadavre del que havia trobat en el vedat d'Espanya una nova pàtria. Odiava i ho deia. Al menys allò era una enemiga cordialíssima. Però si a Madrid li tocà l'animadversió, Catalunya se reservava l'infamia. Dura és la paraula, però no l'esborro. Catalunya no enterrà an en Salmeró, perquè la sola corona d'un diari catalanista, perquè la sola presència d'uns diputats republicans, perquè la negativa de la Lliga i dels tradicionalistes a acompanyar el cadavre, excusant-se amb la cerimònia irreligiosa, constituïren culpes per a les quals no hi cabia absolució. I quan encara els enterraments donaven a la terra les cendres d'en Salmeró, els representants de Catalunya se jugaven als daus la túnica del Mestre.

I ara, el según mancament a la memòria santa d'en Salmeró. Els seus restes han es-

tat traslladats al panteó definitiu, i Madrid, oblidades les jornades rencunioses, ha acudit al cementiri a enterrar, no per segona, per primera vegada, an en Salmeró. Catalunya ha permanescut quieta i muda. Ni una flor, ni una paraula, ni un record, ni un diputat, ni una representació catalanista. *Consumatum est.* L'infamia de 1908 ha estat ratificada en 1915. En Menéndez Pellarés hauria pogut dir: «No parlem del pas d'en Salmeró per Catalunya. Per a el nostre Mestre fou un martirologi; per a Catalunya un negoci més. Ja veieu, senyors, que ni representació ha enviat aquella raó social política.» I aquells dies rutilants de la Solidaritat tingueren un sol home, que no's deia Prat de la Riba, ni Cambó, ni Suñol, sinó don Nicolau Salmeró. Va tan enganxat a l'història de Catalunya, que ni els propis catalans, volent-lo llençar d'ella, podran impedir que de tota aquella aubada resti solament la transubstanciació de l'ànima d'en Salmeró.

Conten d'en Williers de l'Isle Adam, que havent presenciat un geste orgullós i menyspreuador d'en Naundorff, pretendent al tro no de França, digué: «—Sire, no hi ha dubte que'ls vostres títols són lligítims. Teniu l'ingratitud d'un rei.» Els fills d'en Salmeró podran repetir la frase de l'Isle Adam, aplicant-nos-la: «Teniu dret a la sobirania, catalans, perquè la vostra pàtria poseeix la primera condició de totes les patries, té l'ingratitud.» Solament un home nostre, no veí de Madrid, posà unes flors en la fossa d'aquell home emersonià, d'aquella mena de Jesús de Catalunya. Aquest home fou en Santiago Rusiñol, el humorista sentimental, el darrer solidari...

MARIUS AGUILAR

L'exil d'en Samblancat

Nostre distingit col·laborador i estimat amic Angel Samblancat ha sortit de Barcelona en direcció a París.

Víctima de l'obstinada persecució dels senyors del llapic roig i—per què no dir-ho?—abandonat d'alguns prohoms correligionaris que aquí intentaren fer-li inútilment el buid, s'ha vist obligat a cercar en altres terres més lliberals que la nostra, l'oxígen espiritual de que's trobava aquí mancat.

En Samblancat s'allunya de l'Espanya

neutral i xorca precisament en els instants en que Espanya es veu més necessitada dels homes del seu tremp i de les seves dots intel·lectuals.

L'exil voluntari del nostre amic produirà, segurament, una grossa satisfacció, entre'ls farsants de la política i la gent de la crosta, que veien en ell un dels més terribles enemics; però que no se'n alegrin massa. El valent escriptor enviarà a Espanya, des de la seva actual residència, articles i més articles, amb els quals escamparà, com abans, el seu pensament revolucionari.

En Samblancat s'ha fet fonedic únicament per a la policia que anava a caure damunt d'ell com si's tractés d'un malfactor.

En Samblancat és lluny, però el seu esperit restarà entre nosaltres.

I al seu esperit no és fàcil que l'empresonin.

A. C. S.

Dins del ninxo que veieu
hi ha un regidor de *La Veu*
al costat de la seva avia.
Va morir, segons sabreu,
de... entredancada de peu
en un «cable», allà a Can Rabia.

EL GRAN ENTERRO FUTUR

Trenta quatre anys enrra a Capellades morí un velleit heretge, ben curat de vils rutines, prejudicis tontos, respectes xorcs, llanudes pors d'infant.

La vila no tenia en lloc propici un cementiri laic, i unes autoritats de succecani manaren enterrar-lo en un barranc, damunt les fonts de *La Font de la Reina*, sota un pi bort, grassó, rodant li el cap. L'heretge va morí en setmana santa, i era el divendres sant, una tarde escaienta, silenciosa, d'un Sol ros que fugia al *Miramar* amb un somriís d'adeu que li donaven els brots primaverals, raillant-lo l'aucellet duigent l'aresta pel niu dels seus amors prop de granar.

Veins i forasters junts composavem un seguici nodrit d'emancipats, d'aquells que al enemic li fan rabioles, i si pica de peus té mal de cap.

Quan ja en l'enterrador tot eren presses, un amic del difunt se va quadrar, deixà la gorra a un altre per poguer bracejar i alçar les mans, i amb posats dantonians i veu groixuda descapdellà un discurs plé de vritats:

«—Germans i amics, digué, no és mort com l'amic que aquí hem portat; ell fou un servidor del ideal sacre, ideal de vida excelsa que demà farà del viure actual una delícia, fomal on s'hi fondran les armes destructores del odi, l'ignorancia i de la fam.

Els morts són els que viuen, putrefactes, d'aquest estat de coses criminal, i es mengen a Jesús i a l'hora proven de torcer Themis, inquietant-li un plat.

Companys, amics, anem-hi al gran enterro, portem-hi atxa de braus, cerquem la Democràcia salvadora, deixem que caiguin sols els blocs sagrats. Sigui el *Joc de pilota dels francesos* aquest paratge bell, sota un pi blau.

J. COSTA I POMÉS

A. C. P.

Dessota d'aquesta llosa
don Eduard Dato reposa;
tenia el ronyó girat
i va morir d'una cosa
que'n diuen Neutralitat.

La conscripció britànica

No és tan elemental, no és tan planera aqueixa anguniosa qüestió del servei militar a Anglaterra. Confesso que encara no he sabut *prendre partit*, definitivament, en un sentit o en l'altre.

Entre els mals immensos desfermats (com els vents d'Eol) per aqueixa guerra infame, tal volta aquest és el pitjor: el militarisme prussià ha operat com a contagi, forçant els demés pobles a *batre la mesura*, com diuen els francesos, obligant-los a suspendre les garanties primaries donades per les societats a la vida dels homes.

Posem en termes clars el problema: Alemanya ha atacat en bloc, com a nació i no com a *Estat*. Tots els seus components, tots els seus homes (no goso dir-ne *ciutadans*) s'han convertit en ofensors. Natural és, doncs, que contra aqueixa ofensa injustíssima s'oposi una defensa justíssima, una defensa en bloc, de nació contra nació, de ciutadania contra remat humà.

Però no cal dissimular-ho: això implica una suspensió de la llibertat fonamental, una restricció del dret a la vida. Brutalment, sorgeix el conflicte entre l'individu i la col·lectivitat, entre la concreció i l'abstracció.

Se dirà: el ciutadà és mortal, de vida efímera, i la ciutat és persistent, tal volta eterna. Aquesta, doncs, ha de prevaldre sobre aquell.—Sí, sí. Però ¿on resta el fonament primordial del dret públic, o sia la voluntat llibèrrima del ciutadà?

El principi d'igualtat, completa el de llibertat i se completa amb ell. L'un és auxiliar de l'altre; l'un és succedani de l'altre. L'ideal de la llibertat implicaria una absoluta equivalència de condicions per a fruit-la, i el de l'igualtat una lliure plenitud d'acció, per a obrar segons les propies aptituds i aficions: Aqueixa igualtat ha d'estar formada per una policromia infinita de desigualtats. L'igualtat en la llibertat és el sistema harmònic de la divisió del treball social; és una *confederació d'activitats diverses*.—I veieu aquí que la guerra sospèn de cop aqueixa prolífica diversitat, reduint-la a la monotonia esglaiosa d'una sola operació: *matar*.

En defensa del servei forçós, o conscripció, no hi ha més que un argument incontestable: la necessitat; necessitat de que la nació no mori; necessitat de que mori l'individu per a que se salvi la massa total; superdificació (si precisa) de les generacions actuals a les futures.— Però això és una conversió del sacrifici en deure, una improvisació de lo *exceptonal* com a *corrent*; una *exigencia universal d'heroisme*. I ¿com voleu que no hi hagi sempre una mal dominada fibra de protesta, en el cor de l'home a qui se li imposa la mort? Per a lograr la seva resignació, cal acudir a fantasmagories religioses, i divinitzar les abstraccions civils, la pàtria, la justícia, la propia llibertat, paradoxica i fins sarcástica en aquells moments. Hi ha un *redemptorisme forcat* en aquella acceptació. És precis que aquells justs morin per a que la nació visqui. Es precisa aquella mort per aquesta vida. Oh, angóixos sarcasme!

L'exigencia de la prestació personal en les guerres no és, doncs, un *dret* de les nacions: és un *fet*. No ho mirem des del punt de vista jurídic, perquè si el fi de les societats és

garantir la vida i la llibertat dels homes, mal podrà una nació tenir *dret* a destruir la vida i la llibertat dels homes. Equival a castigar el crim dels enemics amb la mort dels nostres propis fills!

Anglaterra s'ha salvat, fins avui, d'aqueixa infracció de la llibertat, perquè la condició insular ha afavorit la defensa del territori britànic, també perquè la puresa austera del principi lliberal *individualista*, ha anat de acord amb l'aventatge geogràfic. Però el clar practicisme britànic no vacil·larà un moment en resoldre's al sacrifici, quan se convencés de que'l *fet*, en aquell cas, és absolutament incompatible amb el *dret*. L'individualisme britànic, en lo demés (entenent la paraula *individualisme* en el vell sentit), se troba en plena evolució; i diferents manifestacions d'aqueixa crisi han estat les veleidoses campanyes proteccionistes a lo Chamberlain, les campanyes sorolloses de Lloyd George i la transformació gradual del laborisme en socialisme, obra qui acaba de perdre el seu principal campió: Keir Hardie.

Lo que'n diríem *conscriptonisme* és avui un altre atac a la vella fortalesa. (*Ma casa és mon castell*)... I és natural que, entre els defensors del principi pur, se trobin conservadors anglesos, conservadors de la tradició lliberal, *conservadors del lliberalisme*.

Per lo demés, la Gran Bretanya ha donat excuses ben dignes, davant la dissimulada acusació de que no ha fet tant com els demés aliats, en aquesta guerra.

Ha aduït l'incompletíssima conscripció russa, qui ha deixat fora del reclutament a milions d'homes. Ha aduït la superioritat incontestable, *instrumental*, del propi poder marítim. Ha aduït el concurs voluntari i prodigiós de les seves colònies, competint amb aqueixa França, superior a tot encomi, qui ha vist tirar-se-li en cara lo que tindria d'ésser precisament regla única en la formació dels exèrcits futurs: el voluntariat de les

races colonials, nodrint les files amb els homes qui, per natural divisió del treball, semblen destinats a les operacions inferiors i *corporals*, mentre se reserven a la metròpoli les *anímiques* i d'excel·lència.

Al costat d'Anglaterra, l'altra potencia de llibertat, França, ha estat fidel a les velles divises revolucionaries: la *Nació en armes*, la *salvació pública*. La veu extingida de Jaurès (per sempre sia enaltida la seva memorial) havia semblat, en aqueix punt, una sobrevivència de Danton i el socialisme en massa, davant aquella necessitat de *fet*, s'ha cregut en el *deure* de mostrar-se com a socialisme a l'antiga, a la clàssica, a la greco romana i de *serrer les rangs*...

... El pèndol oscil·la. ¿Què farà la Gran Mare britànica? El seu entrecell està arrugat. Pensa... dubta... Una tempesta sota un crani formidable. Us confesso, amics, que jo també dubtaré...

GABRIEL ALOMAR

A. F. P.

En eix fossà, on hi creix l'herba,
flor de malva i «siempre-vivas»,
feta una momia es conserva
la *Junta de Iniciativas*
i el seu president La Cierva.

Influencia perniciosa

ALGRAT la manera odiosa que tenen els alemanys de portar la guerra actual, arribant a límits de ferocitat verdaderament inconcebibles, encara queden inconscients que no's donen vergonya de dir-se germanòfils.

Era comprensible que al declarar-se la guerra hi hagués qui sentís certa simpatia per la patria de Heine, Wagner, Goethe i

tants altres genis universalment admirats; era natural que tingués admiradors la seva habilitat industrial, el seu caràcter emprenedor, i la seva tasca pacient i conciençada en les investigacions científiques; era explicable el elogi desproporcionat dels enamorats d'Alemanya ja que tothom, encara que una mica d'esma, hàviem contribuït a la gloriosa aurora que l'envoltava. Però quan la figura antipàtica del Kaiser i els seus junkers han deixat a últim terme a l'Alemanya treballadora, artista i estudianta per a imposar al món el jou de l'Alemanya imperialista i guerrera, ja no hi ha raó per a conservar aquella simpatia d'abans que mereixia el front del savi però de que no és digne l'urpa de l'ambició.

L'invasió traïdora de Bèlgica, la destrucció sistemàtica dels monuments artístics, el bombeig estúpid de poblacions pacífiques, l'empleu de medis barbres, el covard fusellament de dones, l'espionatge rastrer, el projectat aniquilament de Serbia i totes les incomptables salvatjades comeses a sang freda pels teutons, no han sigut prou per a arrancar als fanàtics germanòfils unes paraules de protesta o almenys un sentiment de disgust. És que la influencia perniciosa de l'autoritarisme alemany ha mort en els seus admiradors tota noció d'humanisme, tota idea de pietat. El convent dels escolapis cremat pels revolucionaris barcelonins horroritza als catòlics, mentre apenes si'ls impresiona la catedral de Reims destruïda pels alemanys. Una bomba a un urinari esgarrifava justament als nostres conservadors burgesos i ara celebren satisfets el llençament de projectils a Londres pels zeppelins alemanys. L'ànima dels devots i dels opulents locals de germanofilia, ha esdevingut salvatgement insensible per la perniciosa influencia de la moderna *Kultur*.

JEPH DE JESPU

Notes de fòra

Capellades.—Les cabres jaumines han vingut a menjar-se tota l'herba. Un dia de gat-zarés místiques i un dia de verdures papistes, d'aquelles que no abona el catecisme.

Làstima que l'escabot del rabiós don *Pelmació* hagi anat avui a rebregar boixos a la muntanya de Montserrat. Podia haver vingut aquí a fer les paus, i a fer *bulto*, que era lo que convenia a la causa perduda dels *Lucales*, *Nasratuts* i del *pim, pam, pum*.
Perque mirin que un miler de *requetés* i unes

dotzenes de *requetenes* són ben poca cosa pels que abans donaven palla al ruc i are *prenen* ajudes teutòniques. Ademés ells no seran mai amos del 42.

Carme.—Es digna d'alabança i admiració la conducta observada pel senyor Bragulat, mestre de l'escola de nois, puix des de que ell la regenta, el desenrotlló dels infants en materia d'instrucció és tant gran que des d'aquestes columnes fem ressò de lo contenta que la població està del compliment del seu càrrec.

En quan a l'escola de noies... ja són figures d'un altre paner, cosa que deplorem els pares. I sinó, digui la senyora mestra: ¿com és que a qualsevol hora surten les seves deixebles com si no tinguessin qui les vigiles? ¿com és que no s'apliquen a proporció tant com els nois? Nosaltres voldríem que la seva escola es convertís en un verdader centre de cultura; i esperem que aixís sia abans no'ns vegem obligats a una seriosa protesta.

A. F. P.

Orgullós ben estirat

dins d'eix panteó tant ric,

tot or i electricitat,

hi jau...

—Ja ho he endevinat,

no parlis més: és en Pich.

DIXMUDE

Himne a la joventut beiga i francesa

Jovent, fins ahir joia de la França i de Flandes, abandona aquí totes les esperances. Res pot trobar-se al món tan desesperat com aquest paisatge, és el més fúnebre que creà Déu.

Ah! fins al cel, ah! fins a les fonts de les pluges, aquest gris de sempre, aquest gris malencònic—ah! l'Hivern i l'Iser! les llacunes infinites!—l'immensitat freda i mortal de la Vida!

Ah, fins el cel que cau sobre la mar llunyana tenen d'insultar les campanetes miseres, que miren en l'Iser sa cara rencorosa, insultaran per sempre sense esclafir un crit?

De sobte, sobre la gran planuria de les aigües mortes, vet-aquí que se senten els teus crits, garça real, i els teus mofeta i els teus fredolici! els dirigiu envers aquest sol plé de boires que té els raigs esparracats, i sembla un niu destroçat del que pengen els branquillons. Paisatge inacabat... nasqué mort? Fou un gastament aquest malencònic paisatge, per sobre'l qual llisca la pesada broma informe? Déu, quin malefici em condemna a somniar aquest somni, està damnat?

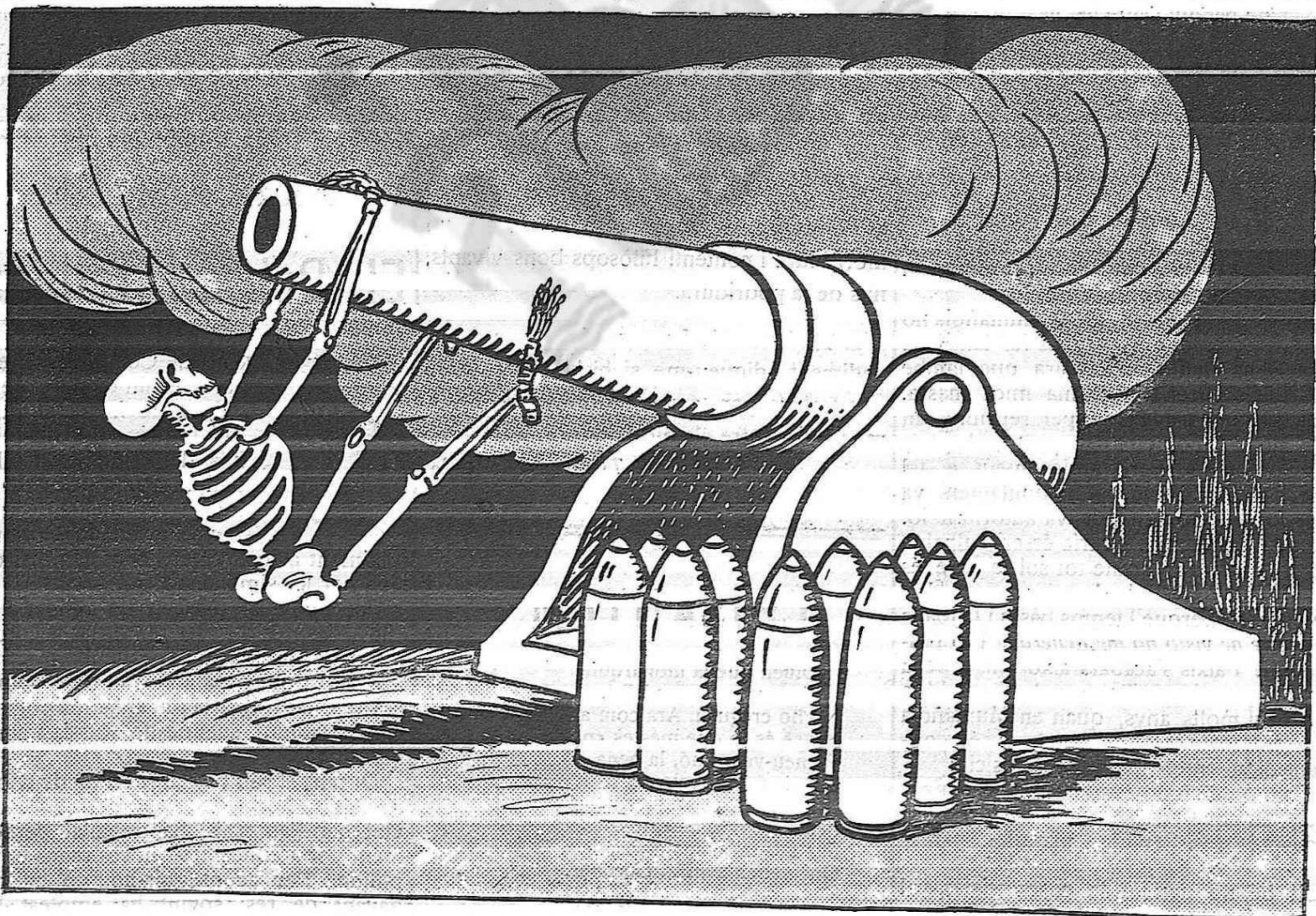
Jovent, fins ahir joia de la França i de Flandes, abandona aquí totes les esperances. Res pot trobar-se al món tan desesperat com aquest paisatge, és el més fúnebre que creà Déu.

Ah! pot-ser que en aquesta immensa tristesa la cita mortal hagi estat dada pel Crim a lo més ardent, a lo més pur de les vostres joventuts: Bèlgica la dels màrtirs. França la de les víctimes!

Joventut, el vent diu que vagueu allà baix? diu que viviu encara, agonitzants, enterrats, ofegats en aquells llocs on se cerca Dixmude, que ja no és més que un nom en mig de la solitud.

Però, on sou? Enterrats o ofegats, aixecant envers el cel negre els fronts ignocents com fent un reny a Déu... voleu provar de riureu's, —sou tan joves, —del vent i de la mort?

Amors senils de la senyora Mort

—Ai, carinyet meu!... No sabs tu les hores dolces que m'has fet disfrutar.

Res respòn: la nit i el silenci vos cobreixen.—On dirigir els meus somnis?—Rieu per una volta com infants!... vosaltres que foreu la joia de Flandes i de França, quan a la primavera escoltaveu xirois la cançó del cu-cut.

Jovent, fins ahir joia de la França i de Flandes, abandona aquí totes les esperances. Res pot trobar-se al món tan desesperat com aquest paisatge, és el més fúnebre que creà Déu.

Ail no sabeu riure, sabeu plorar almenys. Plora, Joventut, no veus al cel execrable que inclina sobre teu el seu front arrugat, els seus ulls d'avar, que't fa la seva eterna ganyota de vellot.

Vos ha amagat tots els tresors del món: el Sol amb els incendis de l'Aurora, la Lluna amb les seves postes dolces, els estels de l'Amor, l'Atzur, tots els tresors, car ell vol abolir vostres somnis que avorreix,

i esdevenir per a vosaltres el gran cel fret dels morts, on xiulen els Angels del remordiment, i que cobreix la negra llacuna d'un infern inventat per Déu i destinat an aquells que fan la guerra.

Jovent, fins ahir joia de la França i de Flandes, abandona aquí totes les esperances. Res pot trobar-se al món tan desesperat com aquest paisatge, és el més fúnebre que creà Déu.

PAUL FORT

D. E. CUELLASO Y GILI

Fou lloada sa memoria
pels amics i pels contraris...
(Que'n fan de coses, els diaris,
per una «esquela mortuoria»!)

Cançó fúnebre

I

Badalla, forsa'l coll i fa un gemec:
el ploren els parents perque era ric;
el metge diu tres mots d'un savi grec,
excusant-se i cobrant a tall d'amic;
vé'l fuster, que'l difunt té sols al bec,
i amb la caixa dû el compte que no és xic.

II

Posen al mort un vell berret de clac
perque ni un casquet nou ja's troba en lloc,
entona el capellà amb veu de xerrac
i el campaner, com cobra, dona un toc;
acudeixen amics vestits de frac
i van pujant als cotxes poc a poc.

III

Pel camí té un reneg cada sotrac,
s'arriba al Cementiri a pas de ruc
i es va enfondint la fossa mentre's pac.
Més tart sobre la llàntia xucla el duc,
els descendents s'aboquen sobre'l sac
i amb les carns del finat fa festa el cuc.

APELES MESTRES

D. E. P.

Segons consta en el registre,
un governadò aquí hi ha
que al cap d'anys badalla
el feren per fi ministre.
Prò el dia que ho va logrà...
caigué el govern l'endemà!

Montenegro i Espanya

després s'indignaran els *hidalgos* i les imitacions barcelonines de *hidalgo*, perque hi ha qui diu que'ls sud-americans posen a Espanya darrera de Montenegro! No ens fixem en l'història, ni en la geografia, ni en la cultura. Fixem-nos en la política. Es que a Montenegro seria possible una crisi ministerial com la que acaba de produir-se a Espanya? Es que a Montenegro serien acceptats com a ministres homes de la mena dels que formen i han format el *team Dato*? Estem segurs que'l ministeri montenegrí, començant pel primer ministre (ens sembla que és el respectable senyor Vuçotic), està molt per damunt del ministeri espanyol.

Una vegada més se confirma que, a Espanya, de qualsevol cosa en fan un ministre. Entre'ls sortints hi ha el comte d'Esteban Collantes, que és un acabat personatge d'opereta. Entre'ls entrants hi ha el senyor Espada. Què direm del senyor Espada? El coneixien els nostres llegidors? L'havien sentit anomenar algun cop? Nosaltres creiem recordar vagament el seu nom com a *membre de la comisió* en les Corts de Madrid. Un altre dels afavorits és el nostre ex-governador senyor Andrade. A aquest sí que'l coneixem. Precisament per això, tenim la convicció ferma que a Montenegro no l'haurien fet ministre.

I per a arribar a aquest resultat, la Premsa ha vingut parlant extensament de crisi dugues setmanes seguides! La majoria dels diaris, amb tota raó, califiquen de burla la modificació del gabinet feta pel senyor Dato. Però al president del Consell no li vé d'una burla més o menys. Se conta—i tot indica que és cert—que'l senyor Sánchez Guerra, exigint el reforç del ministeri, havia dit: «Jo no vaig amb aquest govern a les Corts ni que m'arrogeuin». Doncs ara resulta que'l ministeri, per comptes de reforçar-se, s'ha debilitat. Si el senyor Andrade i el senyor Espada han de servir de puntals al govern, ja veiem aquest a terra per efecte de l'aire que faràn a l'obrir-se les portes del Congrés.

Innegablement, estàn millor a Montenegro.

FULMEN

R. I. P.

Aquí reposa una cama
del Partit Republicà.
On paren els demés òssos?
L'un per'quí l'altre per llà.

SONATA LIV

Si, l'Andrade ja és ministre i en Muntaniola ja no és regidor, o és regidor processat que ve a ésser com no ser-ne.

Referent an en Muntaniola no crec que volgués fer tan mal, i prou pena deu tenir ell, ara que també trobo que'ls altres en fan una mica massa. Se tracta d'una salvatjada; per reprimir un delictes no cal cometre'n un altre de més gros. Conformes. Però, amics meus, el tal delictes ha estat comú, tot l'Ajuntament va decidir-lo i el Governador va autoritzar-lo. No temeu que també podria ésser culpable carregar sobre un home tot sol lo que és culpa de tots? Després de tot val més deixar-ho córrer, perque'l temps passa i la Joana balla i *si te he visto no me acuerdo*, i lo passat, passat. I aixís s'acabarà això sense pena ni gloria per ningú. Tot quedarà rendit a que, d'aquí molts anys, quan en Muntaniola torni a presentar-se per diputat, el seu contrincant digui en els mitings d'oposició:

—Com podeu votar vosaltres, ciutadans honrats, an aquest assassí de *chauffeurs*?

I després res. Paraules, paraules, paraules...

Molt bé, no parlem de coses tristes, val més que fem brometa amb don Rafel Andrade, el nou ministre, i amb aquesta crisi,

que senzillament me sembla que és la broma més ridícula i poca solta del món.

Perquè l'han tret a l'Ugarte? Per dolent? No. Per atrevit? No. Per no servir? I cal! Aquí tot-hom és idoni. Doncs, perquè? Perque va morir l'Azcarra. Es allò, morta la cuca mort el verí. Mort el general palatí mort el ministre.

I a l'Esteban Collantes, perquè l'han tret? preguntes. Això se contesta amb una pregunta nova. Perque despatxes, sense solta ni volta, a una minyona? Per pendre'n una de més guapa, me diràs. Aleshores per això l'han despatxat, per pendre a l'Andrade que és més guapo.

Punyal d'Andrade i repunyal de don Emili Junoy (*senador del reino*), no haveu llegit l'article que aquest amic nostre ha dedicat an el primer en les columnes del mai prou albat *Dia Gráfico*? No? Aquí el tenni *entero y pronunciado*. Si un hom no sabia que don Emili és una bona persona, un amic dels seus amics, i quasi mai pensa ni creu lo que diu, seria qüestió de demanar que treguessin un altre ministre per col·locar-hi an ell en companyia del seu biografiat senyor Andrade.

Ficseu-vos en quina defensa del set i mig li ha sortit an el senador del regne. Escolteu: *... ha dejado convertido el juego en un suplemento de los beneficios industriales del comercio, liberados por su mano enérgica de las exigencias policíacas y de todas las exenciones inmorales de la codicia.*

—Calla que'm trencu!
Sí, és millor, me'n vaig a escriure. Bebem primer, Enric.

Que a qui vui escriure? An en Samblancat. A l'Angel rebel que crida *non serviam* i que al revés dels senyors Junoy i Andrade té sempre present que *bonum ex integra causa*. Per això li ha tocat guillar.

MORITZ LVII

A. C. P.

Aquest Panteó magnífic
sofrí una evolució estranya...
Era fet per a la Bèlgica
i s'hi ha enterrat l'Alemanya.

El mort Alegre

(De CH. BAUDELAIRE)

En una terra grassa i plena d'escardots,
vui obrir jo mateix una fossa profunda, on
pugui a plaer establir els meus òssos i dormir
en l'oblit com un tiburó en les ones.

Odio els testaments i odio les tombes;
abans d'implorar una llàgrima dels qui viuen,
més m'estimo invitar an els corbs a la gran festa de ma carcassa immonda.

Oh cucs! Negres companys sense ulls i sense orelles,
mireu com se us acosta un mort lliure i content!
Filòsops bons vivants, fills de la podridura.

A través ma desferra camineu sense penediment
i digueu-me si hi ha encara qualque tortura
per aquest vell còs sense ànima i mort entre els morts!

Traducció de R. M.

CRISANTEMS

Diuen que la monarquia està passada de moda?
No ho cregueu. Ara com ara, not-sé és lo que més es «porta»
Preneu-vos, sinó, la pena de recorre Barcelona;
examineu les botigues, des de la més ostentosa fins a la més amagada...
Què venen avui?... Corones.

Si és cert que'ls morts aquests dies

surten dels seus negres caus per celebrà amb cants i dances la seva festivitat,
pels camps de la pobre Bèlgica, pels encontorns dels Balkans, per tot el centre d'Europa,
quina gresca hi haurà enguany!...

Vaig trobà a la Mort. Portava una corona de flors, amb unes cintes que deien: «Gratitut i bon record».
—A qui vas a regalar-la?—
vaig preguntar-li, curiós, imaginant que la duia a algun amic del seu cor.
—Això—em va dir—és un obsequi que en aquest solemne jorn dedico al qui milló ajuda m'ha prestat amb son esforç durant la darrera anyada.
—Ah! Qui és?
—El 42.

Habitants del cementiri,
s'ha acabat vostre repòs:
us ve feina, molta feina!...
El mes vinent hi ha eleccions!

La viuda té molts pocs quartos, però, al recordar-se d'ell, creu que en tan trista diada fóra lleig no dur-li res.
—Què podríem comprar? Digues—
pregunta al seu pobre nen.
I la criatura contesta:
—Castanyes i panallets!

—Senyor Dato, senyor Dato,
en què diable està pensant?...
Com, tan magre, tan endeble, tan esqualid, tan xuclat,
s'atreveix a presentar-se al davant dels ciutadans com una persona viva?...
Home, faci's enterrar!...

—Catorze actes, trenta cèntims?...
Mestre, doneu-me una entrada.
Això d'anà al cementiri no porta pressa, per ara.
Ja és distret, ja, el «campo santo», però... catorze actes... *Nadal*...
No m'hi penso més. Aquí passaré millor la tarda.

Jo sé una cosa que és morta, però que s'està aguantant, perque els que haurien de fer-ho no la saben enterrar.
Jo sé una comedia indigna que's representa temps hà, però que pot-ser s'acabi el dia menos pensat.
Jo sé un país que s'ofega en un mar immens de fang, però que... Prou!... *Punto en boca*.
El fiscal està escoltant.

C. GUMA

FIGURES DE LA GUERRA

El Rei de Bulgaria

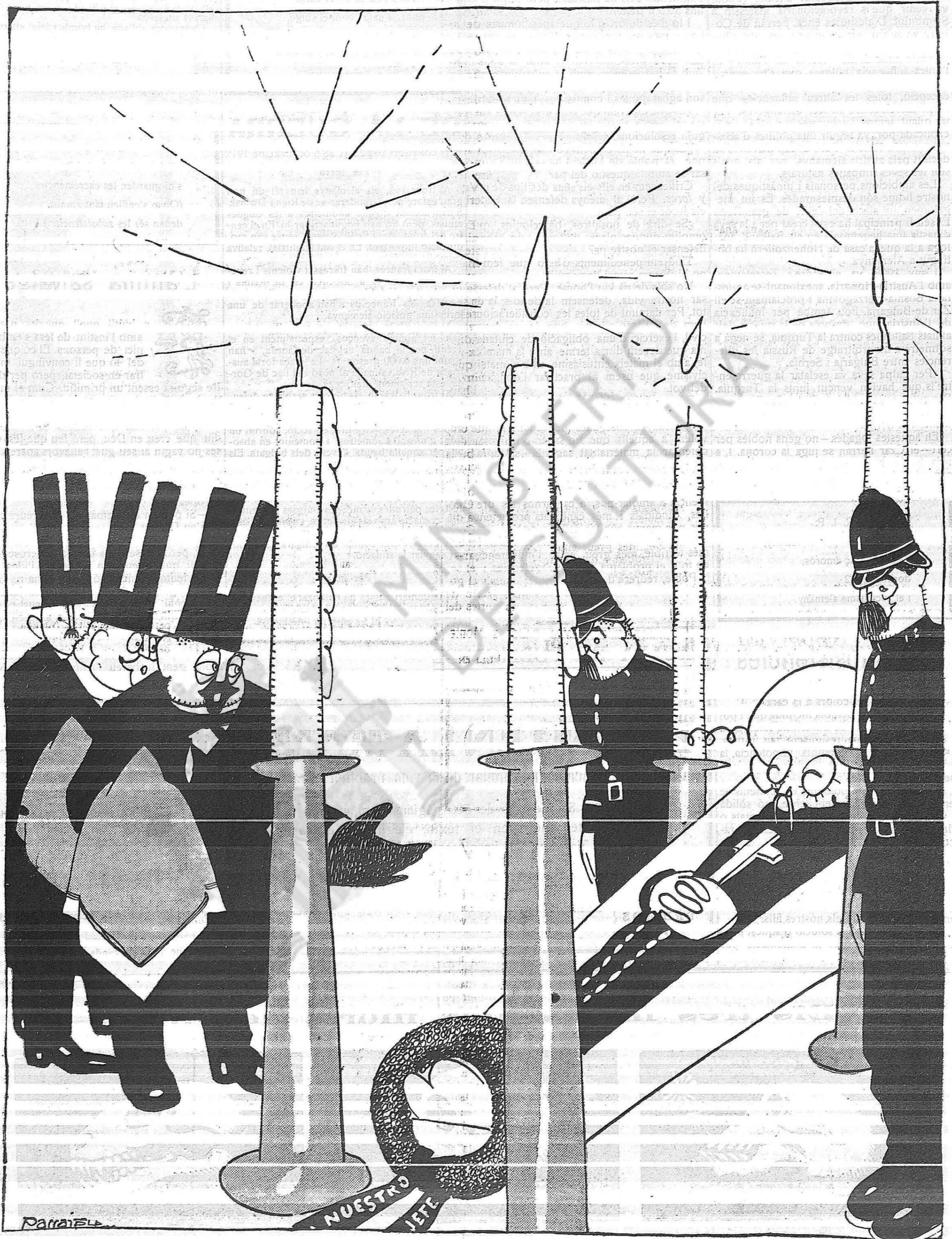
FERRÀN de Coburg, rei de Bulgaria, és fill de pare alemany i de mare francesa. La mare fou la princesa Clementina, filla del rei de França Lluís-Felip. Però, a pesar de tenir francesa la meitat de la seva sang, Ferràn de Coburg és

totalment alemany per l'educació, pel caràcter i per les simpaties.

Fou nomenat príncep de Bulgaria l'any 1887, després d'haver renunciat la corona el príncep Alexandre de Battenberg, educat a Rússia. El qui posà a Ferràn de Coburg en el trono de Bulgaria fou el famós polític búlgar Stambulof, enemic de Rússia i amic de l'Austria.

Durant el seu regnat, Ferràn de Coburg, que és un home de talent, però encogat sovint per l'ambició, ha treballat perferidosa-ment per a concentrar en ses mans el poder polític. Per aconseguir-ho, no ha reculat davant de res; sovint ha empleat la corrupció.

Dia 5 de noviembre de 1915.—Obertura del Parlament espanyol

El President.—Señores diputados, se abre la sesión...

El partit de Stambulof era contrari a l'annexió de la Macedònia a la Bulgària, puix a l'Àustria, a la qual servien els stambulovistes, no li convenia aqueixa annexió. D'aquí va venir que els revolucionaris matessin a Stambulof. D'aleshores ençà, Ferràn de Coburg va agafar por als macedonis, que l'havien menaçat de mort. «La por als revolucionaris macedonis—escriu el Times—és l'única influència búlgara que s'ha exercit sobre ell.» Això vol dir que, amb aquesta excepció, totes les altres influències que s'han exercit sobre ell són estrangeres. Per un quant temps, i segurament a causa de la explicada por, va seguir una política d'acostament a la Rússia. Però al cap-d'avall s'ha decidit pels austro-alemanys, per als quals són les seves simpaties naturals.

Les ambicions personals i dinàstiques del nostre home són desmesurades. És un megalòmen, un atacat del deliri de grandesa. El seu fi principal ha estat crear per a la seva dinastia una hegemonia en els Balkans, anàloga a la que la casa de Hohenzollern ha obtingut a Alemanya.

L'any 1908, va entendre's secretament amb l'Àustria-Hongria, anexionant-se aquesta la Bosnia-Herzegovina i proclamant-se ell Zar de Bulgària. Fou també per influència de l'Àustria que, després de la guerra dels al·liats balkànics contra la Turquia, se negà a sotmetre a un arbitratge de Rússia les diferències entre Bulgària i Sèrbia.

Per culpa seva va esclatar la guerra entre'ls que havien vençut junts la Turquia. Per culpa seva també, la Bulgària s'ha entès ara amb els Imperis centrals i s'ha llançat damunt la Sèrbia.

En aquestes jogades—no gens nobles per cert—el Czar Ferràn se juga la corona. I, a més, lo que hi ha sota la corona, o sigui el cap.

R. I. P.

Dins d'aquest panteó estrany,
i en un abraç amorós,
dormen el 42
i el socialisme alemany.

Les subsistències

Hs una vergonya que fa pujar els colors a la cara. Sembla mentida que'l poble de Barcelona toli amb una resignació tan quieta, que sembla impotència, la burla que se li està fent, l'indefensió en que se'l deixa.

La vida se fa impossible; els aliments se encareixen exageradament sense raó sòlida i veritable que ho expliqui... les autoritats o descuidades o impotents, es creuen de braços i el poble... el poble també.

¿Què és això? ¿Es que no sentim en nosaltres mateixos el mal que'ns fan? Ens hem tornat masells als dolors més grans, als atacs més greus? Es que per ventura no'ns ataquen en lo més fonamental de nostra vida, en el pa, en la carn dels nostres fills?

¿Creieu que sense la solució d'aquest problema essencialíssim de la alimentació pot

creure's en l'adveniment dels ideals nobilíssims?

Mal era una generació treballadora que s'alimentés sols de patates... però pitjor si ja fins això li treuen.

I lo més dolorós, lo que més fonament i amb més pena entristeix l'ànima és veure que davant d'aquets fets el poble—el ciutadà!—no's preocupi i deixi amb sa apatía, amb sa indiferència, amb sa culpable passivitat que lucrant-se en sa propia sang facin son agost juntes i comissions i mercaders.

¿Es que esperem que com a Versalles amb un rei inepte, siguin les dones les que prenguin resolucions virils?

¿Es que no'ns en hem adonat que ara, fa poc, el poble de Madrid ha sapigut imposar-se amb la qüestió del pa?

Criticavem en ells els seus desitjos de pan y toros. Però al menys defensaven tant com els toros el seu pa.

¿Se dirà de nosaltres, barcelonins, que omplim dugues places de toros i no sabem defensar el nostre pa?

Tindrem penediments d'això que fem si no hi posem remei desseguida.

No sols de pa viu l'home. Però al defensar nostra vida, defensem la de tots, la de tot. Per damunt de totes les consideracions hem de pensar ademés que és un deure civil, l'exercici d'una obligació de ciutadania que devem dur a terme amb la mateixa fè, amb el mateix entusiasme, amb el mateix civisme que usem al practicar l'obligació del vot.

Perque la llei, ciutadans, ens obliga a votar; però no'ns diu que anem a fer-ho amb les entranyes rosegades per la fam, ni que votem a aquells que no saben o no volen defensar la materialitat sagrada—sí, sagrada—de nostres interessos!

És aquesta una bona consideració a fer-se en vigílies d'eleccions, quan han de començar a amolar-nos, a cansarnos les orelles, candidats i més candidats prometent-nos poc menys que les delícies de Xàuxa.

I mentres tant és a Barcelona cada dia més terrible, més greu, entre l'indiferència de tots, el problema de les subsistències.

Poble, redreça't!

MARCEL

A. F. P.

Dins d'aqueix miser catau,
pobre i negre com el sutge,
un peiodista hi jau...

Ai, gracies a Déu que el jutge
al últim el deixa en pau!

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 22 AL 28 D'OCTUBRE DE 1915

Per terra

Al front rus, els alemanys han fet un nou gran esforç per a apoderar-se de Riga i Dwinsk. S'han acostat alguns kilòmetres a les dugues ciutats, però no han pogut arribar-hi. En el centre del front, atacs i contraatacs, sense cap modificació important. En el sud (Galitzia), relativa calma.

Al front francès, han fracassat violents i repetits atacs alemanys a Souchez, est de Reims i Champagne. En aquesta regió, cap a l'est de la mateixa, els francesos s'han apoderat de una fortíssima posició alemanya.

Al front italià, ofensiva general. Els italians han fet alguns avenços, especialment en el Trentí, per la banda del llac de Garda, i han agafat uns 6 000 presoners. La plaça forta austriaca de Riva, situada al nord del llac de Garda, està serriament menaçada.

Al front balkànic els heroics serbis se defensen èpicament. Cedeixen el terreny pam a pam, causant al enemic enormes baixes. Pel sud les tropes franceses han entrat en acció, cobrint un front d'uns 50 kilòmetres, i contenint en absolut, per aquella banda, l'avenç dels búlgars. Els búlgars s'han apoderat de Nogotin (prop de Rumania), de Kumonovo, i d'Ukub. S'havien apoderat també de Veles, però els serbis han recuperat aquesta població. Per la banda nord-est, les patrulles avançades búlgars han entrat amb contacte amb els alemanys. La situació dels serbis és molt greu actualment, però un atac de flanc dels aliats contra els búlgars, pel sud, pot canviar la situació.

Per mar

Un submarí anglès ha enfonzat el creuer alemany *Prinz Adalbert*, de 9.500 tonelades, cons-

truit al 1913. Quasi tota la tripulació s'ofegà. A l'Agen, un submarí ha tirat a fons al transport anglès *Marquette*, ofegant-se 99 homes.

Dos transports turcs carregats de municions han estat enfonzats al mar de Màrmara per submarins anglesos.

L'esquadra aliada ha bombardejat els ports búlgars de Dedeagatz i Porto-Lagos (Egen.)

Per l'aire

Hi ha hagut nombrosos bombardeigs aeris i lluites d'avió, però cap fet especialment remarcable.

D. E. P.

En eix ninxo de quint pis
s'hi guarden les excremències...
(Quan s'enfilen tant amunt,
deuen sèr les *subsistències*.)

L'ànima salvatge

És inútil que'l que ha nascut amb l'instint de fera s'embarnici de persona. El color serà del tò que li convingui mostrar en societat, però per dintre seguirà essent un primitiu. Com el mico de la falla, a la primera ocasió ficarà els peus al plat.

Hi ha persona que sembla catòlica, fins diu que creu en Déu, però feu que les coses no vagin al seu gust i allavors apareixerà el salvatge de dintre i negarà al Papa, a Jesús clavat. No fa quatre dies que un capellà del meu poble va dir, parlant de la guerra europea:

—Si perden els alemanys, no creuré mai més en Déu.

Altres fan veure que són carlistes o jaumins, però si se'ls ha ficat al microscòpic cervell, que duen sota la boina, l'idea de que'ls teutons tenen raó, ja no hi ha rei que els la tregui, i si algú els diu que en Jaumet és francòfil, desapareix el jaumi i surt el gat masquè que porten a l'interior, afirmen que en Jaumet és un benèit i que no hi ha més Déu que en Mella.

I aixís, si grateu la crosta que cobreix a molta gent, trobareu l'ànima salvatge que porten dintre.

SILVESTRE ROQUEROL

ACABA DE PUBLICARSE

DE VENTA EN TODA ESPAÑA

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia popular de la vida práctica para 1916

Un tomo en 8.º de más de 500 páginas, con multitud de grabados intercalados en el texto, elegante cubierta a varias tintas y una importante participación a la

LOTERÍA DE NAVIDAD

PRECIOS { Edición económica Pesetas 1'50
» lujosamente encuadernada en tela » 2'—

REPICS

l'altre dia en l'automòbil d'en Lerroux, hi anava tot rapapat en Guerra del Rio.

Vaja! Se veu que aquest noi també vol ésser concejal.

¡Pobre Miliano! Els teus amics te van abandonant al olor

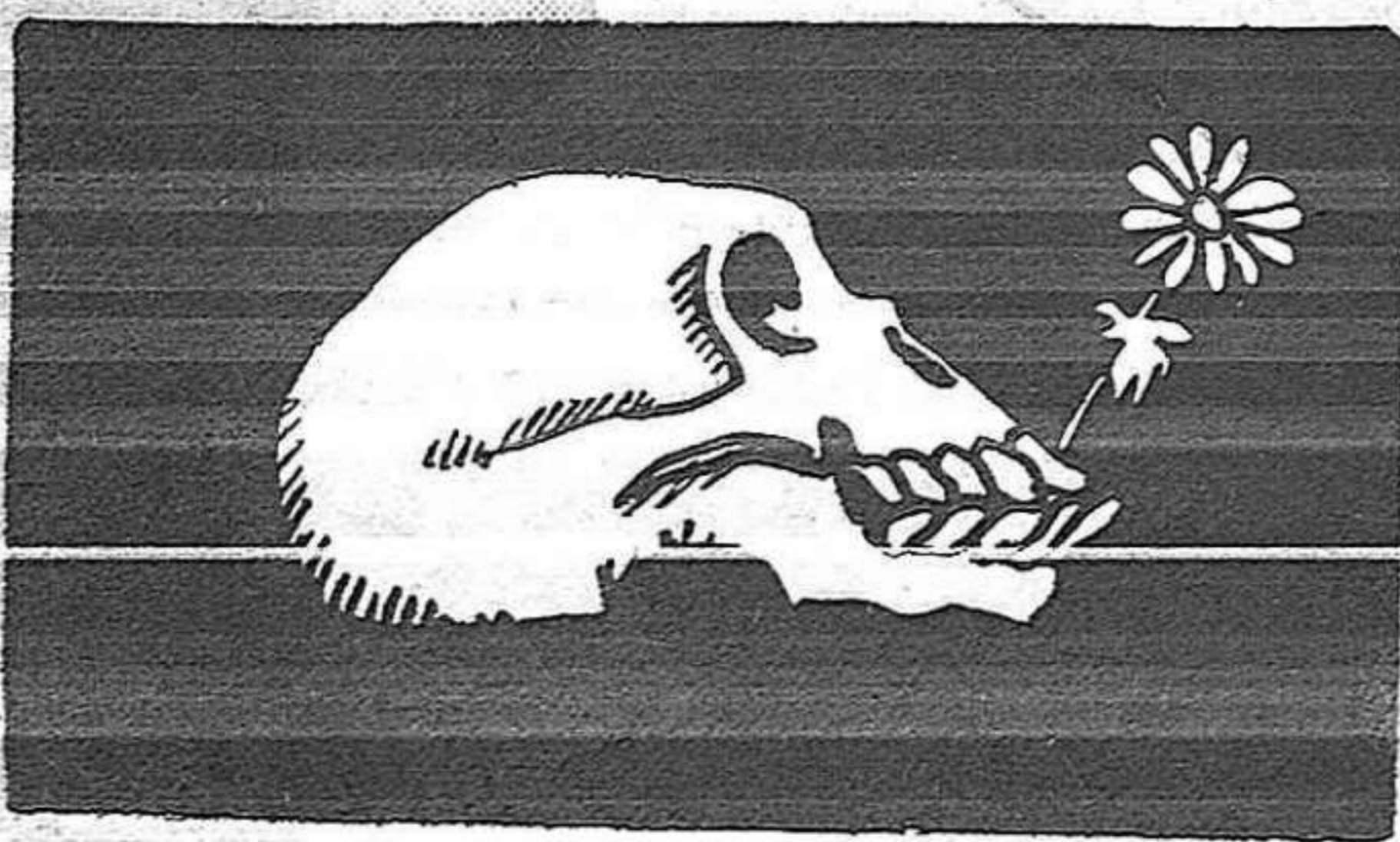
de les actes!

El conde que paga...

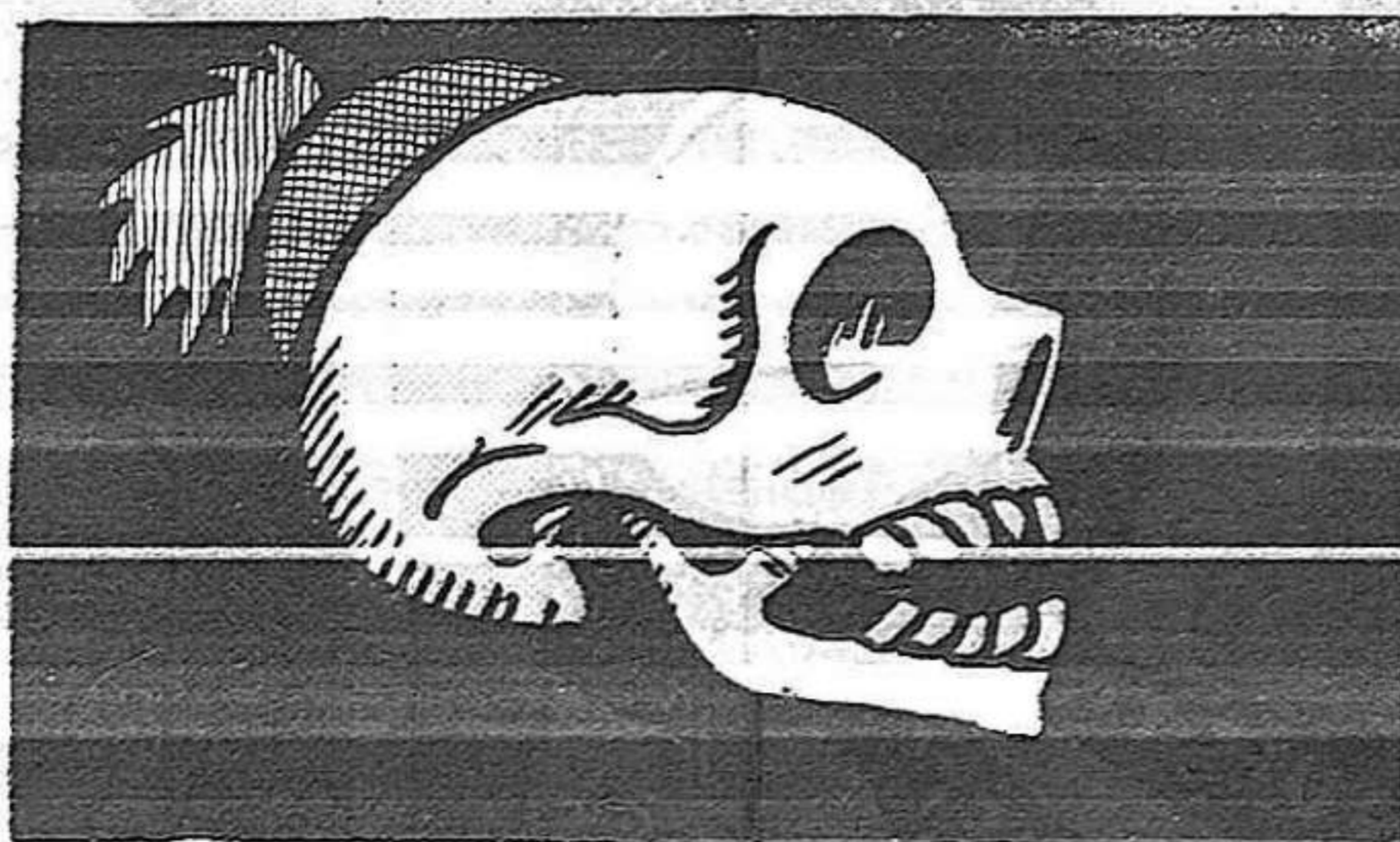
El caudillo que dona actes és el verdader caudillo.

Diu que la propaganda electoral de les es-

Els tres morts més morts de l'any

La Junta d'Iniciatives

L'oració per la Pau

El problema de les subsistències

La vetlla dels difunts, anys a venir

—I pensar que no vàrem sap/guer fer ni això tan senzill: Morir per la patria!..

querres se farà en tres envellats on se celebrà mitin contínuo.

Homè! Ja estem sentint als propagandistes: ¡Entrin, entrin, aquesta i l'altra! Sessió contínuo!

Lo més curiós de la crisi és que s'ha salvat en Mazò. Se veu que l'home devia pensar: Aneu dient que lo que és jo!

Bona lliçó per a els molt bellugadicos!
I no al·ludim pas an en Sánchez Guerra.

En Lacierva s'ha tornat optimista. Tot ho veu de color de rosa. Per ell tothom exagera. No creia en la crisi. No creu que el Govern Dato passi mals moments, ni Espanya tampoc, no creu res dolent. Tot ho veu de color de rosa... ¡Malò! Quina se'n deu rumiar el senyor Lacierva?

Valent obsequi pensen fer els de la Defensa Insocial al il·lustre carlí senyor Vallet!
Per subscripció li regalen les insignies de regidor: una banda i un bastó.
Es poc significatiu, això.
Un trabuc i unes espartanyes!

S'han ofert premis importants per a un Certamen de Doctrina Cristiana en el qual hi pendran part moltes criatures.

I ara el Jurat fa avinent als concursants que per a guanyar diu premis, «no sols han de saber de memòria la dita Doctrina, sinó que al ésser preguntats, han de demostrar que *comprenen el seu significat.*»

Serà curiós veure els infants com expliquen el veritable significat de «no fornicar», de «no desear la mujer de tu prójimo», de «antes del parto, en el parto y después del parto» i de tantes altres coses.

I després escarregeu-vos, pares, a dir als vostres fills que els nens venen de París o que's troben dessota de una fulla de col!

S'ha publicat ja l'itinerari que seguirà el bisbe, doctor Reig, al efectuar la visita pastoral pel pla del Llobregat.

En dit itinerari s'hi llegeix:
«El dia 2 de novembre, diada dels morts, el senyor bisbe anirà a Sant Boi.»
Lo que més convingui.

En Romanones ha regalat una fotografia a

gran tamany, de la seva il·lustre figura al, Círcol Lliberal del Pla de les Comedies.

Així, doncs, al comte de la coixera és inútil que li diguin «Fes-te retratar!», perquè ja fa dies que ho ha fet.

Lo únic que se li pot dir és: «Pose't tranquil!»
I en vigílies d'eleccions ja sab ell que la frase val per una ironia.

S'ha anat apaivagant el soroll promogut per la qüestió del auto-matuter.

Ja's veia venir. Aquestes coses son massa grosses per a arribar al final dretament. Ademés, tractant-se de un auto no és estrany que l'afer sigui ric en curves.

¡Però a nosaltres ens agraden tant els camins rectes!

Rebem del Centre d'U. F. N. R. del Dictricte III un atent comunicat demanant-nos que fem constar haver sigut proclamat candidat per aquell dictricte en Josep Banús.

—Sí que.... amigu! —diria l'humorista Reventós.

Nosaltres ens limitem a dir al C. F. N. R.: Senyora Fuga de vocals, queda complacuda.

Els moços de l'Escuadra estan amb l'ànima en un fil. En Bastardas vol suprimir-los; els altres diputats no volen... Aneu a saber lo que resultarà de tot això! Lo cert és que els pobres moços estan esperant l'acord de la Diputació com qui espera una sentència.

Un nou diari anuncia la seva pròxima aparició.

Serà orgue dels lliberals i es titularà *Libertad*. Ja ens agradaria veure la «Llibertat» pels carrers, deslliurada, a plena llum.

Però no serà veritat tanta bellesa: veureu com la dels lliberals serà una Llibertat... entre civils.

¿No coneixeu cap candidat? No? Si que sou feliços!

En aquests dies res tant enutjós com un candidat a regidor. Porta al cap la deria de les eleccions i no parla més que del seu *arraigo* en el dictricte. Això dels dictrictes arriba a ésser com una pesadilla al cap de una estona de parlar amb un candidat. Li oferien el 6 però ell vol el 7 no poguent ésser el 2. En fi: que al cap de una estona l'enviaríeu a la 5.ª.....

Finalment, el nostre jocós Governador civil, don Rafel Andrade, ha sigut nomenat ministre. Li han donat la cartera d'Instrucció Pública.

Un regalet que en Dato li ha volgut fer pel dia del seu sant.

Val a dir que ja era hora; perquè mireu que li han fet guar al pobre senyor, la laminadura. Tot ell s'anava desfent en salivera!

Ara no més falta que caigui el Govern d'aquí quinze dies!

¡Que ja caurà, ja!

El Comte de Esteban Collantes ja no és ministre.

Una cosa trobarà a faltar des d'ara; el públic.

Essent ministre, la gent no tenia més remei que soportar les seves *laies* (és lo que a Madrid se'n diu un *latero*) però quan no és més que el senyor Comte, el Comte d'Esteban Collantes, així que en alguna tertúlia o saló o reunió pren la paraula, comença a quedar-se sol.

Tan mateix per a les pròximes eleccions de regidors, a Barcelona, aniran coaligats:

Radicals amb nacionalistes,
Lliberals amb conservadors.
Regionalistes amb carlins i Defensa.
Tothom, doncs, va coaligat; i això és cosa que s'encomana.

Fiis nosaltres tenim intenció de coaligar-nos amb els del «Bloc Autonomista».

Els se queden a casa... i nosaltres també.

Diàleg d'actualitat:

—Miri, jo soc un al·liat per convenciment, però crec en la victòria final d'Alemanya.

—Doncs, miri, vostè és un aliat dels pitjors, valdria més que fós germanòfil...

—Però, home!

—No hi ha home que valgui. Si fós bon al·liat creuria en el triomf de la raó i de la justícia.

Els lliberals autonomistes del dictricte primer, presenten candidat per regidor a un tal Rubinat. Ja fa temps que el partit lliberal necessita una bona purga.

Encara cap dels partits barcelonins ha publicat sa candidatura completa. Es laborios el part. ¡Veiam si serà el part de les muntanyes!

Una senyora catòlica, molt avara, va encarregar una vegada a un pintor que li fés una *Establia de Nazareth*, oferint-li pel quadro molts pocs diners.

L'artista pintà la tela a corre-cuita i li envià. Al cap de una hora escassa entrava al taller del pintor una minyona.

—Vinc amb recado de la senyoreta a veure que'm digui si allò del costat del *niño Casús* és un bou o una mula.

L'artista, tot empipat:

—Digui a la senyoreta que és una mula.

A. C. P.

Jau aquí el lladre Pagès

que anava per candidat.

No havent pogut pendre res

de més valor, al fi ha pres...

possessió d'aquest forat.

UN APET SUCULENT

La Mort.—Prou, senyors, prou, que els requisits també embafen!